

Ієрусалимов Владислав Ігорович
*Аспірант кафедри фінансів та
банківської справи
ПВНХ «Європейський університет
м. Київ, Україна*

АНАЛІЗ РЕФОРМУВАННЯ ОКРЕМИХ ЛАНОК ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ

Серед усіх країн соціалістичного табору, після розпаду Радянського Союзу, найбільших успіхів в побудові ефективної фінансової системи досягла Польща.

Яскравим прикладом розвитку польської економіки є те, що на початку 90-х років рівень ВВП на душу населення в Польщі складав 1694 американських доларів, лише на 164 долара більше ніж в Україні, зараз різниця складає більше ніж 9 тисяч доларів!

Першими кроками на шляху до розвитку фінансової системи Польщі було реформування банківської системи, зокрема створення ринку міжбанківських депозитів і фондової біржи, яка розвивалась одночасно з міжбанківським ринком, головним чином в результаті приватизації, а також ринку страхування.

Отже, для початку розглянемо такий важливий елемент фінансової системи як банківська система.

Польські банки характеризуються низьким рівнем концентрації капіталу. Найбільші банки - Польська ощадкаса, АТ «Пекао», Банк харчової промисловості і Торговий банк - контролюють майже 50% капіталу банківського сектору. Для порівняння: у країнах-членах Євросоюзу тричотири великі банки контролюють 75-80 % капіталу сектору. Така ситуація спостерігається у Великобританії та Німеччині [2].

Модернізація банків проводиться швидкими темпами, але великі капіталовкладення в розвиток технологій істотно збільшують вартість операцій. Ще більш дорожчими є підвищення якості обслуговування клієнтів та впровадження нових банківських продуктів. Проте кінцевий результат безперечно має багато переваг, особливо для клієнтів банку.

Якщо виділити переваги банківської системи Польщі то серед них можна відзначити те, що вклади захищені з боку держави, йде залучення інвестицій та спостерігається високий рівень конкуренції, якість доходних активів і ресурсної бази залишається на високому рівні завдяки чому, навіть під час фінансової кризи жодному банку Польщі не знадобилась рекапіталізація за рахунок державних коштів.

З метою досягнення аналогічних результатів стійкості та ефективності в Україні проводиться реформування Національного Банку України і банківської системи загалом. Якщо враховувати поправки до Бюджетного Кодексу та Закон «Про Національний банк України», які були прийняті на вимогу Президента України то можна відзначити трансформацію ради правління Національного Банку України, а також зміни у розподілу прибутку та загальних резервів.

Щодо правління, то воно буде трансформовано у виконавчий комітет, який складається із голови та його заступників, а також відбудеться створення аудиторського комітету у рамках ради.

Основними обов'язками правління будуть формування та реалізація грошово-кредитної та валютно-курсової політики, а також регулювання банківської системи, що посилить відповідальність за систему внутрішнього контролю та управління ризиками.

Система розподілу прибутку та спільних резервів НБУ між урядом країни та головним банком буде спрямована на нарощування спільних резервів для досягнення ними рівня чотирьох, семи та десяти відсотків монетарних зобов'язань.

Вагомо, що до Бюджетного кодексу вносяться зміни щодо унеможливлення внесення авансу з прибутку до бюджету, задля відображення повної та реальної картини надходжень.

Прийняття цього Закону практично нівелює тиск на Національний Банк та його правління, та за допомогою міжнародного аудиту збільшить нарощування золотовалютного резерву. Пересічні громадяни України відчують це в утриманні курсу національної валюти у запланованих державою межах.

Щодо вдосконалення системи захисту вкладів населення та покращення інституціональних можливостей Фонду гарантування вкладів фізичних осіб то воно полягає у наступному - встановлюється кримінальна відповідальність керівників банку або його посадових осіб за внесення неправдивих даних щодо вкладників, що ускладнює їх ідентифікацію та затягує початок виплат.

Також, розширюється критерії за якими банк можна визнати неплатоспроможним, та перелік підстав для повернення Фондом коштів за вкладками.

Отже, щодо захисту та гарантування вкладів ми наближаємось до польської моделі, де навіть за наявності закриття багатьох банків, гроші будуть повернути вкладникам без нанесення шкоди резервам головному банку.

Щодо реформування фондової біржи, то успіх Варшавської фондової біржі полягає у залученні зарубіжних капіталовкладень та присутності крупних інвесторів, що є ознакою того, що польська економіка є найбільш потенціально привабливою серед усіх країн Центральної та Східної Європи.

На користь лістингу цінних паперів на Варшавській фондовій біржі кажуть такі чинники:

по-перше, уніфіковане регулювання Європейського Союзу передбачає, що умови розміщення на цій біржі є загальними для всіх ринків;

по-друге, лістинг на Варшавській фондовій біржі надає змогу компанії надалі торгуватися на будь-якій іншій провідній фондовій біржі Європи, у той час як лістинг на інших європейських фондових майданчиках, наприклад на Лондонській фондовій біржі, не надає таких можливостей [3].

Що ж до ситуації на українському фондовому ринку, то згідно даних Національної комісії по цінним паперам та фондовому ринку, на середину 2015 року об'єм біржових контрактів з цінними паперами складав 165,57 мільярдів гривень, що менше на 3,34% у порівнянні з даними за такий же період 2014 року (171,29 мільярдів гривень). Це свідчить про існуючі проблеми залучення ресурсів із банківської системи та неефективно працюючий фондовий ринок.

У таких умовах українські підприємства можуть скористатись можливостями сусідніх ринків, наприклад Польського або Чеського.

Для успішної реорганізації українського фондового ринку і для його подальшого успішного існування в першу чергу необхідно залишити одну фондову біржу замість десяти, які існують на даний момент, як це було зроблено у Польщі. Так як одна фондова біржа з ефективним клірингом та розрахунковою системою, яка сконцентрує на собі всю ліквідність буде більш корисна для її учасників.

На свою долю уваги заслуговують ще страхові компанії. Ринок страхування в Польщі характеризується більш швидким зростанням активів в секторі страхування життя, порівняно із страхуванням нерухомості. Головним іноземним агентом на ринку страхування Польщі являється Німеччина. Частка вітчизняного капіталу значно знизилась з початку дев'яностих років, це результат надання ліцензії іноземним компаніям, а також залучення місцевими філіями капіталу від своїх зовнішніх акціонерів.

Що ж до страхових компаній в Україні то незважаючи на всі зовнішні і внутрішні коливання цей сектор не тільки менше за всіх постраждав за останні півтора роки, але й навіть отримав свої дивіденди.

Так девальвація гривні дозволила страховикам збільшити об'єми залучених премій. В першому кварталі 2015 року страховики залучили 6,09 мільярдів гривень премій, що на 15,7 % більше премій ніж на початку минулого року. Це пояснюється збільшення вартості послуг через девальвацію гривні, а також перерозподілом ринку внаслідок скорочення кількості учасників[1].

Але що до негативних моментів, то можна відзначити зменшення кількості клієнтів, але не на дуже суттєвому рівні.

Скорочення кількості фізичних осіб стало помітним по частці в портфелі страхувальників. Якщо в січня-травні 2014 року від фізичних осіб надходило 41,5% премій, то в січні-травні 2015 року - 36,4%.

Отже, підсумовуючи вище перераховане, можна побачити, що українська фінансова система як і польська йде шляхом реформ і наближається до європейських стандартів.

Серед всіх фінансових систем країн колишнього соціалістичного табору найбільш досконалою можна визнати польську фінансову систему, і якщо перейняти її досвід та заручитись підтримкою в вигляді консультацій та інвестицій, то для України буде лише справою часу наближення до рівня свого найбільш економічно розвиненого сусіда.

Література:

1. Виктория Руденко - Обзор рынка страхования за 15.06. 2015 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/massmedia/47063/>
2. Незалежна асоціація банків, огляд банківської системи республіка Польща//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nabu.com.ua/Analitics/BS%20Polsha.docx
3. Financial System in Poland. Article. Alfred Janc, Mihal Jurec, Pawel Marzalec // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: econpapers.repec.org/RePEc:fes:fstudy:fstudy07